

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:	Zodpovedný redaktor:	Redakcia a vydavateľstvo:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka ... 2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
Na štvrt' roka ... 1 " — "	Majiteľ' a vydavateľ':	ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JÁN MOLNÁR.	Rukopisy sa nazpáknedávajú.

Srbsko alebo sa utiahne alebo vypovie mu vojnu monarchia.

Georg Szmrecsányi, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, v snemovom zasadnutí 15. júla odhalil veľkosrbské agitácie, ktoré tačia, aby kráľ Peter, ktorý na srbský trón dostal sa zavraždením kráľa Alexandra, pod svoju moc dostal aj isté čiastky monarchie. V Uhorsku, v Bosne, Hercegovine, v Dálmácii, v Horvatsku a Slavonii býva do šesť millionov Srbov. Týchto chcú do srbského jarma vohnať veľkosrbskí agitátori. Ku prevedeniu toho používajú, v Belehrade jestvujúci spolok «Narodna Obrana», družstvo to tajných sprisahancov, v ktorom vydržiaujú a poučujú revolucionárov, špehúnov, anarchystických útočníkov, ktorí revolucionárskymi letákmi a bombami v monarchii bývajúcich Srbov búria proti našemu kráľovi a navádzajú ich ku odtrhnutiu sa od monarchie.

Srbsko už od desaťročia nestydate búri ľud na našich hraniciach. Počas annexie Bosny a Hercegoviny preto musela nariadená byť mobilizácia. Preto nachodí sa krajina prítomne v tak krušnom verejnosporádskom stave. Preto prípravy ku vojne stály nás stá a stá millionov.

V ich nestydatosti a nenávisti proti nám Srbi už tak ďaleko išli, že nielen v Sarajeve zavraždili následníka trónu arciknieža Franca Ferdinanda a jeho manželku, lež v nedeľu 12. júla strojili sa v Belehrade zavraždiť všetkých bývajúcich tam uhorsko-rakúskych občanov a do povetria vyhodit' paláce uhorsko-rakúskeho veľvyslanectva a konzulátu. Silou-mocou chceli

by začať vojnu proti monarchii. Nazdávajú sa, že sú včul silnejší, ako my a že s pomocou Rusa v krátkom čase na kusy roztrhať môžu monarchiu.

Monarchia nechce mať vojnu, to ale nemôže ďalej trpeť, aby divé srbské bandy jednotajne búrily proti nej a ohrožovali život a majetok jej občanov. Srbsko teda alebo utiahne sa pokojnou cestou alebo keď nie, monarchia prinútená bude poriadok s ním urobiť vojnou.

O tomto presvedčí sa každý, keď pozorne prečíta si nasledujúcu interpelláciu, ktorú v snemovom zasadnutí 15. júla povedal krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany

Georg Szmrecsányi.

Jeho, po celom cudzozemsku všestrannú pozornosť vzbudzujúcu interpelláciu s tým začal Georg Szmrecsányi, že pod hlbokým dojmom tragickej smrti následníka trónu každého človeka povinnosťou je zskúmať, čo vlastne zapríčinilo tento hrozný zločin. On zaoberať sa musí v prvom rade s politikou verejnej správy, aká prítomne panuje v Bosne a Hercegovine, bo vôbec všestranne slyšať ponosy, že terajšie krušné pomery z jednej strany zapríčinily veľké chyby systému tamojšej krajinskej správy, z druhej strany ale veľkosrbská propaganda. S tou otázkou zaoberať sa povinnosťou je krajinského snemu i v smysle našich zákonov, bo záležitosti Bosny spravovať majú v porozumení s uhorskou vládou a zákonom vyrovnania, uhorskej vláde zabezpečený je vplyv i na správu záležitostí zahraničných. Bosniu a Hercegovinu spravoval najprv Benjamin Kállay. Jeho krajinn

skej správy cieľom bolo upevnenie Mohamedánov a lojálnej čiastky katolíckych Horvátov. Pokojnej politike jeho nebezpečné a ku zahraničiu fabajúce, poburujúce živly Kállay netrpel v Bosne a Hercegovine a jednoducho vykázal z krajiny. Takto medzi iným vykázal aj veľkého agitátora Grigorje Jeftanoviča. Po Kállayho smrti krajiniskú správu Bosny a Hercegoviny dostal do rúk Štefan Burian a prvou jeho prácou bolo, že pre buričstvo z krajiny vykázanému agitátorovi Grigorje Jeftanovičovi nielen dovolil aby sa domov vrátil, že nad to postavil ho do takej pozície, že v krátkom čase stal sa najzámožnejším a najplyvnejším človekom Bosny a Hercegoviny. Ak všestranne známa bola nebezpečná politika, ktorú s veľkým hlukom slobodne prevádzal Grigorje Jeftanovič, toho dôkazom je, že po zpáchanom attentáte rozhorčený ľud takmer v prvom okamžení obrátil sa proti nemu, porúchal nariadenie jeho hostinca a známy agitátor, bojac sa hnevu ľudu, musel uprchnúť. Burian, keď nebezpečnému Jeftanovičovi dovolil, aby sa domov vrátil, úplne lojálny podmešťanosta sarajevský, Petrarcha Petrovič, jeho vplyvom pozbavený bol úradu a na jeho miesto dostal sa známy veľkosrbský agitátor.

Po Burianovi krajiniskú správu Bosny a Hercegoviny vedie spoločný finančný minister rytier Leo Bilinski. Ten pokračuje v Burianovej politike, ba prevádza ju vo väčšej miere. Pod Bilinskeho režimom stalo sa, že pred očima a s povedomím vrchností najnebezpečnejší ľudia a agitátori zo Srbska slobodne prechádzali cez hranice a búrili srbské obyvateľstvo. (Tak je! z ľava.)

Že veľkosrbská propaganda není puhá vymyslenina, toho dôkazom je, že už roku 1912. rakúsky delegát Bauchinger v zásadnutí delegácie interpelloval Bilinskeho, čo zamýšľa podujat k prekazeniu šírenia sa veľkosrbského pohybu v Bosne a Hercegovine? Na túto interpelláciu Bilinski miesto rozhodnej odpovede do popredia vtisol osobnosť jeho veličenstva a tak konkludoval, že obyvateľstvo týchto krajín lojálne je ku kráľovi.

Výkriky z ľava: Pekná lojálnosť!

Georg Szmrecsányi: Onedlho potom stal sa ten pred celou Európou známy škandál, že srbskí vyslanci sarajevského saboru (provinciál-

neho snemu) držali poradu a vyniesli rezolúciu, že srbskej armáde blahoželanie odošlú ku dosiahnutým víťazstvám. Túto rezolúciu v zásadnutí delegácií s pohoršením predniesol i vyslanec pracovnej strany Géza Pap, ako referent bosniackych záležitostí. Rytier Bilinski, spoločný minister finančných záležitostí, už po druhé mal príležitosť osobne osvedčiť sa o tejto nebezpečnej deklarácii, on to ale neurobil, lež v jeho mene v delegáciach triedny náčelník *Thallóczy* povedal reč, ktorou vzbudil všestranne pohoršenie.

Zaujímavé je vedieť, ako posudovaly Bilinskeho účinkovanie a *Thallóczyho* reč politické stránky sarajevského saboru: *O rezolúcii v sarajevskom sabore vynesenej vôbec panovala tá mienka, že ju napísali v Belehrade. Arnautovič, vodca mohamedánskej stránky saboru, pri posudovaní saborom vynesenej rezolúcie čudoval sa nad krátkozrakosťou politikov Uhorska. Povedal, že v Bosne a Hercegovine všetky úrady onedlho zaplnené budú domorodými úradníkmi. Títo ale kde odbavujú školy? Srbi vo Viedni, katolícki Horváti v Záhrebe, Mohamedáni z čiastky vo Viedni, z čiastky v Záhrebe. Tam ale všetci zvlášte tomu sa učia, ako majú nenávidieť Uhrov. To ale je len následkom toho, že uhorská vláda na volby vie vyhodit aj desať miliónov, na sodpovedné štipendia pre našich mladíkov ale skúpa je čo len haliera dať.*

Štefan Rakovszky: Už až ta zabehol chýr o peniazoch za sol. (Hluk.)

Aurel Förster: Na štipendia dajte peniaze a nerobte gšefty. (Stály hluk z prava: americké peniaze!)

Jedon hlas z ľava: Lepšie je dať americké, ako ukradnuté peniaze!

Ján Bartos: Dolláre není sú za sol!

Georg Szmrecsányi: O rezolúcii saboru a deklarácii Bilinskeho vodca katolíckych Horvátov to povedal (číta): Bilinski miesto jeho slabej odpovede, veľkosrbských pánov klopnúť mal po prstoch.

Čudná vec je, že za takýcto pomerov pán ministrepredseda v jeho odpovedi na *Andrássyho* interpelláciu predseda to mohol spomenúť, že v Bosne panuje úplný poriadok. Nuž či je to poriadok, keď tam takmer vo všetkých triedach stredných škôl slobodne, takmer pred očami

professorov, organizuje sa mládež na vlastizradnom a anarchisticom základe? Či je to poriadok, keď v Sarajeve, ktoré napchané je vojskom do 60 tisícov, po uliciach postaví sa môže do 10—15—20 sprisahancov a takmer pred očami policajtov a žandárov zavraždiť následníka trónu?

Štefan Rakovszky: A tie chybné vrchnosti nič nevedely o tých sprisahancoch!

Georg Szmrecsányi: Veľmi čudno je ale, že pán minister predseda smelosť má tieto vrchnosti brániť a svoju obranu odvodňuje tým, že ani on, ani bosniacke vrchnosti žiadneho úradného upovedomenia nedostali o tom, že následník trónu strojí sa tá odcestovať. Oprot tomu ale viedeňské noviny Wiener Tagblatt a za tými aj budapeštianske noviny do podrobna udali všetky vrchnosti a medzi tými aj uhorské ministerpredsedníctvo, ktorým úradne na vedomie daný bol celý cestovný program následníka trónu.

Ctený pán ministerpredseda. Dľa mojej mienky, môžu tu byť len dve prípadnosti. Tie bosniacke vrchnosti alebo vedely, aké nebezpečné vretie panuje v Bosne, alebo to nevedely. — Jestli nevedely — čo sa ťažko dá predpokladať — že z Belehradu a zo Srbska jak podozrivé, bezpečnosť života ohrozujúce figúry prechádzajú cez hranice...

Béla Egrý: Zo Sarajeva vykázani chalani! (Tak je! z lava.)

Georg Szmrecsányi: ...jestli to nevedely a z tej príčiny všetko nevyňaložily ku obrane

bezpečnosti života následníka trónu, *tedy tie vrchnosti, tá vláda, ten spoločný finančný minister, prezradili tak veľkú nevedomosť a ľahkomyselnosť, že nezastúžia, aby čo len cez štyriadvadsať hodín ostali v ich úradoch.* (Tak je! Pravda! z lava.)

Štefan Rakovszky: Ako do paste pustili následníka trónu. (Tak je! z lava.)

Georg Szmrecsányi: Druhá prípadnosť môže byť, že patričné vrchnosti dobre znaly nebezpečné vretie, vedely

aj ku čomu chystajú sa tamojšie irredentistické živly, vzdor toho ale ničoho ne nepodujaly ku obrane bezpečnosti následníka trónu, bo čakaly na isté, v poslednom čase zhusta sponínané, španielskej etikete sodpovedné pozvania a zprávy. *V tomto páde ale tak hrozne prevynily sa proti ich úradnej povinnosti, že za to zastúžia najprisnejšieho trestu.* (Pravda! Tak je! z lava.) Pokračovanie spoločného finančného ministra a provinciálnej vlády ničím nedá sa ospravedlniť a okrašľovať, bo ohľadom bezpečnosti následníka trónu

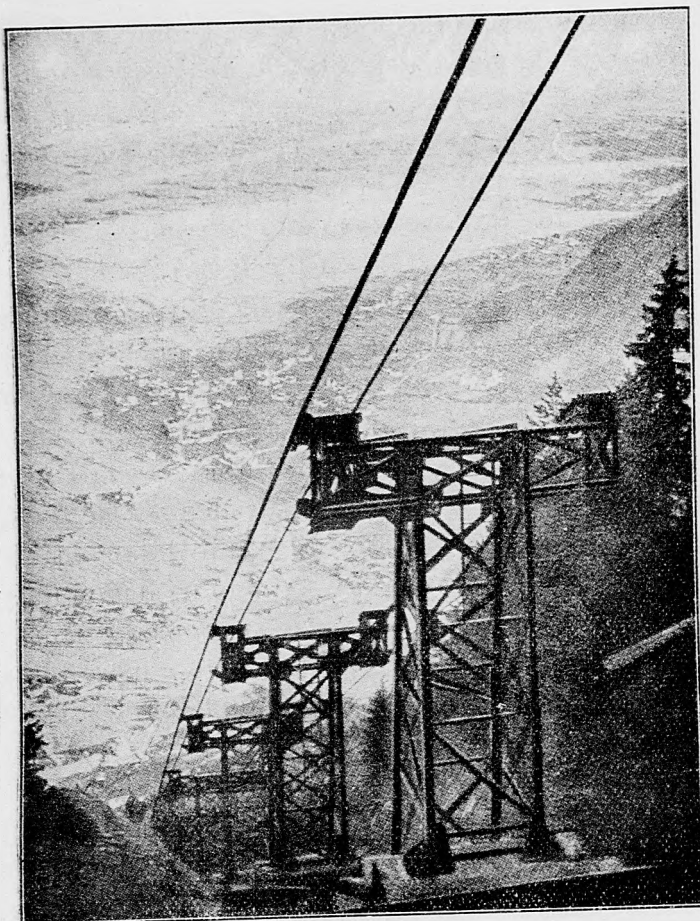

Visiaci most v Kalifornii.

zpáchaly tú najhroznejšiu nedbanlivosť a ľahkomyselnosť. (Pravda! Tak je! z lava.)

Štefan Rakovszky: *Zcela zlomyseľne!*

Georg Szmrecsányi: Ostatne, krušné pomery, aké panujú v Bosne a Hercegovine, najlepšie označil sám následník trónu, keď po zpáchanom attentáte bombou, ako z mestského domu posledný krát šiel ku svojmu automobilu a ku sprevádzajúcim ho pánom povedal: *«Um den Kerl ist mir nicht bange. Wie die Sachen bei uns stehen, kriegt er drei Monate Zuchthaus,*

Železnica na drótoch v doline Etsch.

und nachher wird er womöglich dekoriert.» (Po slovensky znamená to: O tom kujonovi — čo tú bombu hodil — nemám strachu. Ako u nás veci stoja, na tri mesiace hodia ho do áreštu a potom možno dajú mu vyznačenie.) Tým opravde náležite označené sú bosniacke pomery.

Ctená snemovňa! Dľa mojho presvedčenia, každý národ má nepodvratné právo ku prevádzaniu svojej národnej propagandy, nikdy ale nesmie to robiť jednotajným buričstvom proti susednému štátu, bombami, revolvermi a otravou. Ku prevádzaniu nacionálnej propagandy tým menej smie upotrebovať vojenských uprehlikov, sprisahancov a navádzaf, najímaf ich ku zavraždeniu následníka trónu susedného štátu. Ktorý národ takéto prostriedky používa ku prevádzaniu nacionálnej propagandy, ten hoden je nielen hlbokého opovrzenia celého vzdelaného sveta, lež aj najprisnejšieho trestu. (Hlučný potlesk z Iava.)

Štefan Rakovszky: To je najmenej, čo zaslúži!

Georg Szmrecsányi: Ďalej spomenem len také veci, ktoré vôbec sú známe. Z vyšetřova-

nia, po zavraždení následníka trónu v Sarajeve vedeného, už posial nepodvratne vysvitlo, že sprisahanie organizovali a útočníkov ozbrojili medzítka veľkosrbskej propagandy. (Tak je! z Iava.) Stredíšte veľkosrbskej propagandy nachodí sa v Belehrade. Veľkosrbskú propagandu prevádza spolok Národná Obrana. Predsedom tohoto spolku je generál *Jankovich*, spravujúcim tajomníkom je *Milan Pribičević*, ktorý ako nadporučík uhorsko-rakúskej armády uskočil do Belehradu, teda náležite zná tunajšie pomery.

Narodna Obrana pôvodne založená bola ku napomáhaniu charitatívnych, dobročinných cieľov. Pozdejšie ten spolok vytýčil si za cieľ vyslobodenie pod tureckým jarmom nachodiacich sa súkmenovcov. *Nad vraždami, podpalačstvom, zbojstvom, aké srbské bandy pod záštitou vyslobodenia súkmenovcov, cez desaťročia páchaly v Macedonii, zhrozil sa celý vzdelaný svet.* (Tak je! z Iava.)

Narodna Obrana zaoberá sa rozširovaním srbskej tlače, tupiace a haniace články, aké proti nám deň po deň uverejňujú srbské noviny, pochádzajú z Národnej Obrany; ona vydržiava ľudové shromaždenia a sriaďuje nacionálne slávnosti a to nielen v Srbsku, lež po celom Balkáne a po celom Juhu, kde bývajú Srbi. (Tak je! Výkriky z Iava: Po všetkých stranách rozposiela agentov!) Ďalším účinkovaním Národnej Obrany je zakladanie spolkov, ktorým vykazuje obor a sídlo účinkovania. V týchto spolkoch organizuje v prvom rade *mládež*. Pre mládež vyšších škôl zorganizovala spolok «Slovenský Jug», ktorý účinkuje nielen v Srbsku, lež vo všetkých mestách Európy, kde vyššie školy navštevujú srbskí mladíci.

Pre mládež stredných škôl Narodna Obrana zorganizovala spolok Omladina. Členovia tohoto spolku zvlášte smutný zástoj hrali pri sarajevskom atentáte. Pošťastilo sa mi jednú pohliadnuť do štatútov spolku Omladina a presvedčil som sa, že kultúra a nacionálne ideále zcela pobočnými cieľami sú tohoto spolku i konštatoval som, že svojim členom za povinnosť nakladá anarchistické *zločiny a politické vraždy*. Dľa štatútov Omladiny, jej členov úlohou je vykorenenie, úplne zničenie antinacionalistov a pripravovanie sa ku príležitostným veľkým obetiam nacionálnym.

Narodna Obrana ale účinkovanie jej rozprestiera nielen v Srbsku, na celom Balkáne, lež aj v Uhorsku, v Horvátsku a všade, kde bývajú Srbi. Toho dôkazom je nie kultúrna, lež zcela politická slávnosť Kosovho polja, ktorú zariadil cieľom vzkriesenia myšlienky veľkosrbskej ríše cára Dušana. Zo stolíc Bácska, Torontál, Baranya a iných krajov, kde bývajú Srbi, ku tejto slávnosti putovala inteligencia a vo veľkom počte žiaci, ktorým srbská vláda zaplatila cestu a zdarma dala aj zaopátrenie. O rozmeroch tejto slávnosti ostatne obšírnejšie vedel by vyprávať krajinský vyslanec *Dungyerszky*, ktorý sa tiež na nej súčasnil.

Štefan Rakovszky: To je vyslanec uhorského krajinského snemu!

Georg Szmrecsányi: Narodna Obrana a veľkosrbská propaganda zvlášte intenzívnu agitáciu prevádza i na území Horvátska a Slavonska.

O tom presvedčiť sa môžeme z nasledujúceho:

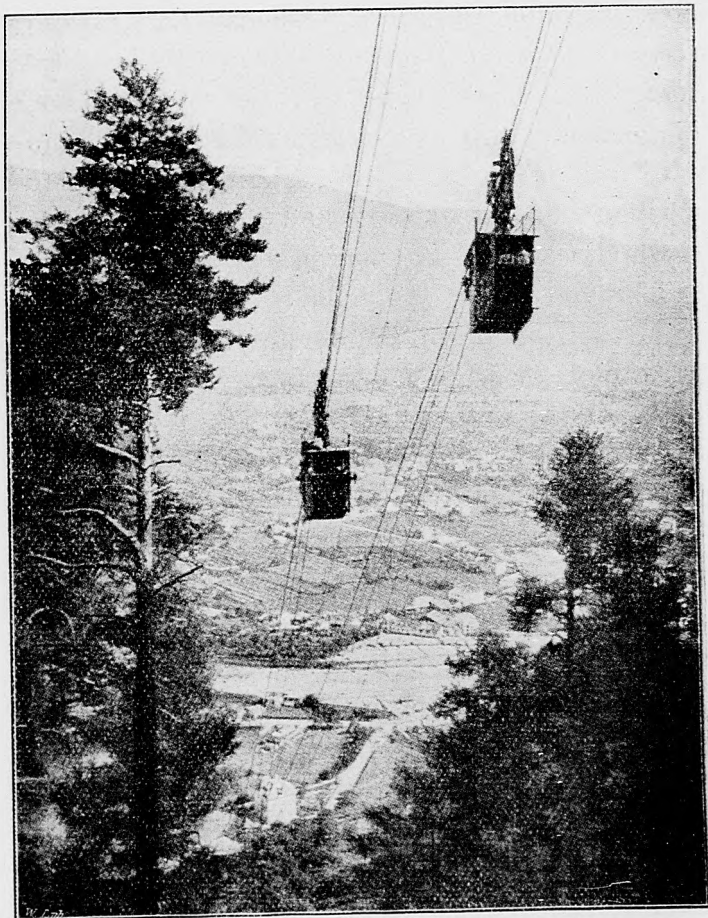
Ako do Bosny cez rieku Drinu, tak do Horvátska a Slavonie cez Zimoň a Mitrovica každoročne vo veľkom počte prechádzajú vojenski uprchlíci. Vzrastaním veľkosrbskej agitácie rastie aj počet týchto uprchlíkov. Roku 1910. takých desentorov len cez Zimoň rešlo 32; roku 1911. 45, 1913. 55, 1913. 64 a toho roku po dnes, teda za pol roka, 55. Dakto by sa mohol nazdávať, že títo dezenteri utekajú pred vojnou. Veď ale Srbsko už od dvoch rokov nemá vojny. Tí srbski dezenteri nie sú teda nič iného, ako veľkosrbski agitátori a špebúni. Horvátske vrchnosti ale assentujú ich medzi žandárov a policajtov. Konštatovať možno ostatne, že o veľkosrbskej propagande už oddávna známosť má tak naše ministerium zahraničia, ako aj uhorská vláda.

Veľké nebezpečenstvo veľkosrbskej propagandy pre celú monarciu už roku 1908. predvidel gróf Aehrenthal a jeho vplyvom uverejnená bola zpráva, ktorou bolo dokázané, že *veľkosrbskú propagandu organizuje srbské zahraničné ministerium a celeho tohoto pohybu hlavným hýbadlom že je sám Pašič.*

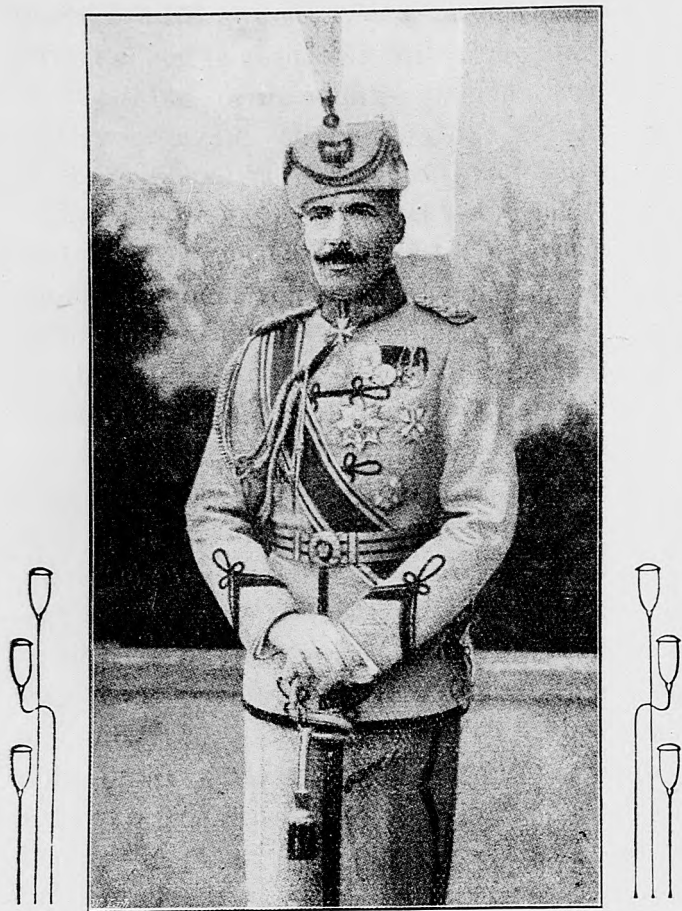
Toto ostatne vysvitá aj z vyšetrovania v záležitosti sarajevskej vraždy prevedeného: *Vrah Princip členom bol Omladiny. Zločinec Čambrinovič, ktorý do následníka trónu hodil bombu spo-*

jencov hľadal a našiel v Nar. Obrane. Srbská vláda vzdor toho opovažuje sa ospravedlňovať a tvrdí, že vopred nemala známosti o sarajevskom attentáte. Na oko aj naložila previesť vyšetrovanie a jediný výsledok toho vyšetrovania bolo to ustálené, že vrah Princip ešte nemá pvať rok, teda nemôže byť na smrť odsúdený. Nezneje toto ako povzbudenie pre druhých členov Omladiny, že keď sa odhodlajú ku veľkým nacionálnym obeťam, nemusia sa báť, nič sa im nestane, na niekoľko rokov budú odsúdení a potom postará sa o nich Srbsko! (Tak je! z lava.)

Srbská vláda vymlúva a umýva sa prítomne, čo ale bolo v Belehrade, keď ta doleťel chýr o sarajevskej vražde? Milanovi *Pribičevićovi*, tajomníkovi Narodnej Obrany a majorovi srbského generálneho štábu, jedon zo sprisahancov hneď po attentáte telegrafoval: *Oba kone sme predali.* To znamenalo, že zavraždili následníka trónu a jeho manželku. Tento chýr plakátmi dali na vedomie obecenstvu a to hneď po celom meste vískalo a hulákalo od radosti, ako by aj nie, bo nielen v Belehrade, lež po celom Srbsku proti monarchii búria ľud spolky Čarna Ruka, Slov. Jug, Omladina, za ktorými

Stretnutie sa po drótoch chodiacich vozňov.

Vilhelm I. panovník Albánie.

stojí Narodna Obrana a srbská vláda. *Najatí zločinci velkosrbskej propagandy zavraždili následníka trónu a jeho manželku. Čo ešte čakáme? Ja nechcem mať a neohlasujem vojnu. Svrchovaný čas je ale poriadok urobiť s tou veľkosrbskou bandou, ktorá, keď zavraždila svojho vlastného kráľa, ku najväčšej potupe celého vzdelaného sveta, zpáchala i sarajevský zločin.*

Pytam sa preto pána ministerpredsedu, či tak v obore svojho účinkovania, ako aj v smysle 8. §. XII. zák. čl. r. 1867. a 1. §. VII. zák. čl. r. 1860. dľa svojho práva a svojej prísnej povinnosti náklonný je zakročiť, aby v Belehrade organizovanou a tam sídliacou velkosrbskou propagandou, v Uhorsku, v krajinách s ním spojených, ako aj v Bosne a Hercegovine, páchané buričstvá, ktorých následkom je sarajevské sprisahanie a vražda následníka trónu, najprísnejšie trestané a pre celú budúcnosť najdôraznejšie prekazené boly. (Dlhé, opätne opakujúce sa éljen a hlučný potlesk z lava.) Rečníkovi početní vyslovili blahoželanie.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krestana!»

Popis voličov.

Viacrát sme písali o Tiszovom volebnom zákone a preštudujúc ho dôkladne, to sme sa naučili z neho, že zákon ten neni iné, ako zavedenie obyvateľstva uhorskej krajiny. Tisza iba na papieri rozšíril volebné právo, opravde ale stavá mu tolkoraké prekážky, že je to mnoho pre fiškála a nie pre jednoduchých ľudí, ktorí sa v zákone nevyznajú. V iných krajinách občania ľahkým a tiež aj spravедlivým spôsobom obdržia práva a môžu s nimi tiež volno, bez prekážok nažívať. U nás hľadí na občana na stá nezrozumiteľných paragrafov a otvára sa pred ním sto zákernických ciest, na ktorých istotne poblúdi.

Tisza už na rok bude voliť dľa nového zákona — jestli sa ho len zatiaľ krajina nespusti — a preto už od dávna sa chystá k tomu. Hlavná vec je popis voličov. Ako sme o tom už viackrát písali, dľa Tiszovho zákona tí občania, ktorí posiaľ boli voličmi, aj na budúce nimi ostanú, jestli neztratil právo volebné. A tak kto posiaľ volil, voliť bude aj na rok, ak ho za voliča zapíšu.

Nuž ale ten popis voličov! To je volačo strašné u nás, v Uhorsku. Pamätáme sa, ako oopisovaly posiaľ komissie voličov. Beda nám, ak to aj včul tak bude.

To je pre nás slabá potecha, že vynechaný volič môže reklamovať. Aj v tom nepochybujeme, že jeho reklamáciu patričná vrchnosť prajne a spravедlive vybaví, lenže ako sa dozvie človek, že je voličom, keď nezná paragrafy volebného zákona? A jakože bude svoje právo reklamovať, keď nevie, či právne, či z omylu a či úmyselne ho vynechali z menoslovu?

Toto nám len tak mimochodom prišlo na um. Obávame sa ale, o čo sa tak mnohí obávajú, že popis voličov zle vypadne pre nás ľudákov, že mnohí z našich ľudí — voličov — vynechaní budú. Dal by Boh, aby sme sa zklamali v našom domnení. Nuž ale, my sme sa už toľkokrát zklamali, že naša nedôvera celkom je oprávnená.

Ináč popis voličov, dľa ministerského nariadenia, tak sa má previesť, aby voličské lajstre do 15. marca 1915. boly právoplatné. Minister už dávnejšie oslovil stoličné právomocnosti, aby

pre hlasovacie kruhy, v ktorých sa votizácia konať bude, postavily popisujúce komissie. Tieto majú popis započat najneskôr 10. júla a do 10. augusta dokončiť. Popis sa má po obciach 8 dňami vopred ohlásiť, aby každý občan vedomosť mal o tej práci.

Popis voličov teda v takom čase sa koná, keď naši roľníci sú v najsúrnejšej práci. Ani jeden nezamešká z nich žatvu, lebo milšia mu je tá úroda, ktorú mu Boh požehnal, ako právo volebné. A tak ustálime, že minister v najhoršom čase dal voličov popisovať. Ten popis nadto s takými ťažkosťami je spojený, že sa to až protiví človeku. Veď popisujúce komissie aj examenujú z písania a z čítania tých, ktorí sa nedostavili ku májovým zkuškam, alebo vtedy prepadli. Ba aj takých občanov zkušajú, ktorí majú svedectvo zo štvrtej triedy, lenže popisujúce komissie pochybujú v ich pravdivosti. A keď je tomu tak, pýtame sa, na čo byly tie májové zkušky, keď je školské svedectvo takmer neplatné? To je tiež spravodlivosť, tiež rozšírenie volebného práva!

My pri týchto popisoch máme len tú požiadavku, aby komissie nesekistrovaly ubohých voličov a aby ten popis spravodlivo prevádzaly. Veď volebné právo nedajú zdarma tomu ubohému občanovi, ktorý sa oň hlási, lež musí si ho takmer kúpiť, a to veľmi drah.

Spravodliví nech sú tí páni, ktorí voličov popisujú, a nie zbojníci volebného práva.

Voličské popisy ústredné výbory preskúmajú do 10. septembra a do 10. októbra verejne vyvesené budú na obecných domoch, aby si ich každý občan prezrel a keď treba proti nim reklamáciu zadal. Reklamovať možno od 10. sept. do 25. novembra. Jednoduchý človek ale nevyzná sa v reklamáciách. K tomu je potrebný opravdový odborník. A práve preto sa obávam, že z našich ľudových voličov mnohí prídu — možno zo svojej chyby — o volebné právo. Nutné by bolo teda, aby vodcovia nášho ľudu za tú vec sa zaujali. Aj to by bolo zapotreby, aby spoľahlivý odborník kontroloval prácu popisujúcej komissie.

Nad reklamáciami súdi administratívny súd. Nad každou ponosou vynesie uzavretie a toto tiež bude od 25. novembra do 10. decembra verejne vyložené.

Vyzývame preto všetkých katolíckych voličov, aby sa ku popisom osobne dostavili. Tú obeť musia priniesť v záujme katolicizmu. Kto teda mieni, že mu dľa Tiszovho volebného zákona vótum prislúcha, kto májovú zkušku zameškal, nech sa včul o ňu hlási u popisujúcej komissii a nech si sebou vezme všetky tie listiny, ktoré zákon požaduje. Pre tieto listiny bude veľa zmätku. Obávame sa, že to bude nová príčina, aby mnohí slovenskí katolícki voličia volebného práva boli pozbavení. Vyzývame našich čitateľov, nech si opätovne prečítajú tie články, ktoré sme v Krestane o novom volebnom zákone písali a nech sa zaopatria všetkým tým, čo od nich popisujúca komissia žiadať bude. Dost smutné je, že jednoduchým ľuďom takéto ťažkosti stavajú.

Práve preto je povinnosťou každého Slováka, katolíka, aby si svoje právo silou-mocou vymáhal. Keď popisujúce komissie vidieť budú, že majú do činenia so smelými a tvrdými ľuďmi, veru popustia.

Bojazliví a lahostajní ľudia napomáhajú vládu tých, ktorí nad nimi aj ďalej panovať chcú. **My katolíci na tom musíme pracovať, aby Štefan Tisza i s jeho stranou buchnul pri budúcich krajiniských voľbách.**

Korteš.

Srbský kráľ Peter, po zavraždení kráľa Alexandra Obrenoviča nastúpil trón.

Boje opozície proti pracovnej strane.

Krestanská ľudová strana proti povýšeniu súdobných poplatkov.

Strana národnej práce nazdávala sa, že predlohu o povýšení súdobných poplatkov, bárs ňou nové a neznesiteľné farchy uvalené majú byť na ubohý ľud, odhlasuje a bez všetkej de-

nej strany a vlády a konečne reč svoju zaključil slovami:

«Predostrená nám predloha neni nič iného, ako škúlenie do vačkov pravdu hladajúceho obecenstva. (Pravda! Tak je! z lava.) *Túto predlohu nadovšetko pre jej zcela antisociálne zámerý prijat nemôže zvlášte krestanska ľudová strana.* (Pravda! Tak je! z lava.) *Táto zákonná predloha najväčšie farchy uvaľuje na najchudobnejšie vrstvy*

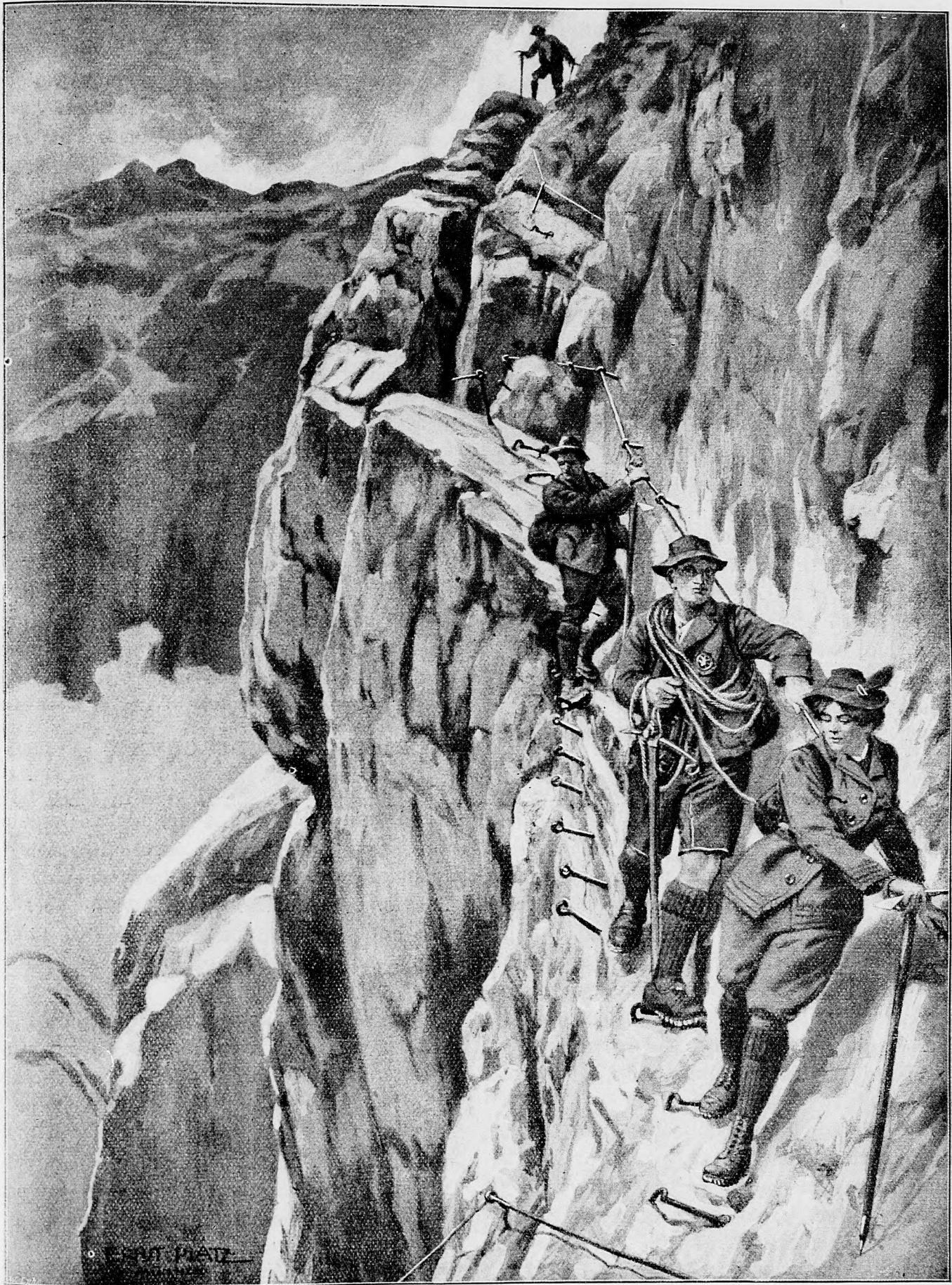
Výlet indického kráľa. Sedí na drevenom koni, ktorého fahajú a tsnú dvorní hodnostári.

batty prijme za niekoľko hodín. Proti tomuto novému attentátu, ktorým ešte viac, ako posiaľ, ožobráčené majú byť najchudobnejšie vrstvy krajinského obyvateľstva, rozhodne postavila sa oppnzícia a v prvom rade krestanská ľudová strana, z ktorej v snemovom zasadnutí 10. júla túto zkazonosnú predlohu ostro napadol krajinský vyslanec:

Georg Smrecsányi.

Rečník v dlhej reči nepodratnými dôvodami posvietil na záhubné účinkovanie pracov-

ľudu a ako to ctený priateľ môj, Štefan Rakovszky poznamenal, úplne sodpovedá systému zákonodarstva pracovnej strany, ktorá jej zákonami nepodporuje blaho obyvateľstva, nebráni ústavu krajiny, lež slúži jedine svojim drzým, egoistickým, stranníckym záujmom. (Pravda! Tak je! z lava.) Vyňasanie takých zákonov opozícia vždy rozhodne bude napádať, bo my vieme, čo sme podlžni krajine a čo sme podlžni nanajvýš vykoristenému a docela ožobráčenému ľudu. Neprijmam túto predlohu. (Hlučný potlesk! Rečníkovi početní blahoželajú.)

Turisti.

Proti zákonnej predlohe o povýšení súdobných poplatkov v snemovom zasadnutí 16. júla z kresťanskej ľudovej strany ďalej mohutné slovo pozdvihol kraj. vyslanec lubovenského okresu

Anton Beszkid.

K pozdvihnutiu slova — povedal — nútia ma tie hlučné potlesky, ktorými túto predlohu sprevádzajú z protivnej, pracovnej strany a nútia ma to presvedčenie, dľa ktorého ja túto predlohu držať musím *za veľmi zlú, nespravodlivú a nanajvýš záhubnú, bo ona namierená je k oškodeniu práve tých vrstiev ľudu, ktoré najviacej potrebné sú obrany.* (Pravda! Tak je! z ľava.) Povýšením súdobných poplatkov neznesiteľné farchy uvalené budú zvlášte na malých hospodárov, priemyselníkov a obchodníkov, čo zaiste bude mať veľmi smutné následky. (Pravda! Tak je! z ľava.)

Ja túto predlohu z tej príčiny nedržím za dobrú, bo ona, ako by doprosta, povolaná je — neidem upotrebiť trivialnejšieho výrazu — *k vyžieraníu, pravdu a právo hľadajúceho obecnstva.* My od vlády očakávame sociálne reformy. Za sociálne reformy považujeme také, akými dosiahnuť možno hmotné zveladenie ľudu.

Ctený pán minister finančných záležitostí vychvaľoval sa tu, čo všetko previedli v obore sociálnych ustanovizní. Čuli sme spomínať jednu položku štyroch millionov, niekoľko položiek dvoch millionov. Nuž ale čo je to pri rozpočte 2000 millionov. **Ved' vláda pracovnej strany behom dvoch rokov narobila dve miliardy dlhov,** oproti tomu ale z tejto hroznej summy na sociálne ustanovizne obrátila len asi 8—10 millionov. Pýtam sa preto pána financministra, či on terajšiu dobu za vhodnú považuje ku pojednávaniu tejto predlohy, keď i sám uznáva, že krajina už od troch rokov nachodí sa v hospodárskej kríze?

Ja túto predlohu považujem za zlú, nespravodlivú a záhubnú. **ponevác ňou nové farchy uvalené budú na pospolitý, však už nanajvýš vykoristený ľud,** preto ju neprijmam a pána financministra vyzývam, aby ju sňal z denného poriadku. (Zdlhavý potlesk a hlučné éljen. Rečníkovi početní vyslovili blahoželanie.)

Pokračovanie nasleduje.)

Porada kresťanskej ľud. strany snemovej.

Kresťanská ľudová strana snemová v útorok 14. júla o 7. hodine večer vo vlastnom kruhu vydržovala poradu, ktorej predsedal pápežský praelát, krajinský vyslanec Ján *Molnár*. Po vybavení bežných záležitostí za vonkajších členov strany prijatí boli nasledujúci:

Jozef Janecz Ujvároska, Georg Korbely Pápa, Kri-sostom Kelemen Pápa, Dr. Teodoz Niszler Pápa, Jakub Blazsovič Pápa, Jozef Hlavathy Istvánháza, Peter Hartsár Kisszeben, Koloman Haller Lukanénye, Lukáč Purics Belicza, Jozef Horváth Székesfehérvár, Georg Pintér Bodajk, Štefan Kisteleky Székesfehérvár, Eugen Szabó Magyaralmás, Fr. Bilkei Székesfehérvár, Georg Schmall Sárbogárd, Ondrej Riechard Ráczalmás, Leopold Pelczér Kéménd.

Porada potom v podrobnostiach zaoberala sa s predlohou o povýšení súdobných poplatkov. Krajinský vyslanec Štefan *Haller* ale vysvetlil predlohu o dani od pálenia liehu. Porada aj o tejto predlohe pracovnej strany presvedčila sa, že je v každom ohlade zkazonosná a preto jednohlasne uzavrela, že pri jej pojednávaní rozhodne postaví sa proti nej.

Zo snemovne pracovnej strany.

V snemovni pracovnej strany, Tiszoví pracovníci minulého týždňa najprv vo všeobecnosti prijali predlohu o povýšení súdobných poplatkov a za tým uzavreli, aby snemové pojednávania každodenne vydržované boli cez desať hodín. Na dennom poriadku je ešte vždy pojednávanie v podrobnostiach predlohy o povýšení súdobných poplatkov. Pri tomto pojednávaní vyslanci opozície bojujú a rečia proti každému paragrafu, vyslanci pracovnej strany ale v terajšej veľkej horúčosti na gangoch vyvalujú sa po kanapách a spia. Len keď im zacengajú, vrúta sa do poradnej siene ku hlasovaniu. Po zakončení pojednávania o povýšení súdobných poplatkov stroja sa pojednávať predlohu o dani od pálenia liehu a spolu aj predlohu o soštatnení verejnej správy.

Každý najmenej jedného člena zavodí Katolíckej Ľudovej Jednote!

Z CUDZOZEMSKA.

Úspechy albánskych povstalcov.

Dľa najnovších zpráav albánski povstalci zo všetkých strán obklúčili hlavné mesto Durazzo a veľvyslancov Talianska, Ruska, Anglicka a Francúzska požiadali prípisom, aby v Šijaku súčasťnili sa na porade, na ktorej im predostref chcú svoje požiadavky, aby vyhli ďalšiemu krvipreľievaniu. Povstalci na ich prípis dostali tú odpoveď, že len so zastupiteľmi všetkých šest europejských veľmocí možno vyjednávať. Povstalci údajne 72 hodín času dali zastupiteľom veľmocí, aby za ten čas panovníka Vilhelma nahovorili ku zadakovaniu.

B E S E D N I C A.

Duch s fajkou.

V Nemecku v Braunschweigu je kollegium, zvané «Carolinum», o ktorom sa roku 1748. rozprávala zvláštna historka, ktorá svojho času v celom Nemecku vzbudila veľký ruch.

Roku 1746. zomrel professor kollegiuma Dorien, jedon poriadny, statočný človek, ktorý v celom svojom živote bol tichý, pokojamilovný človek, nikdy nikomu neublížil a práve preto si ho tak jeho žiaci, ako aj professoria, vysoko vážili a mali ho radi. V tú noc, v ktorú zomrel, ešte peslal ku svojmu kollegovi Hoferovi s tým odkazom, že by sa rád s ním shovárať. Hofera zobudili zo spánku, ale čo sa aj chytro obľiekol, predsa prišiel už pozde. Jeho kollega pracoval už k smrti. Dorien však pri tom všetkom poznal svojho priateľa, chytil mu ruku, chcel mu volačo povedať, ale nebol vstave; zomrel bez toho, aby mu bol sdělil svoju poslednú žiadosť.

Onedlho po smrti Doriena začalo sa povrávať, že jeho ducha videli mátať na chodbe kollegiuma. Ponevác však toto rozchyrovali len chovanci ústavu, preto zpočiatku to Iudia veľmi ani neverili. Ale chýr neumklol, vždy verejnejsie sa hovorilo o tom, preto professoria všetko možné vykonali, aby dobrú povest Doriena ochránili pred hlúpymi klebetami sprostých jazykov.

Ale vtedy, v októbri roku 1748. sa stalo volačo, z čoho sa dalo uzatvárať na to, že povedačky predsa len majú základ.

V jednu noc totižto professor Hofer medzi jedenástou a dvanástou hodínou prechádzal sa na chodbe spalní ústavu, aby sa presvedčil, či sú žiaci už v posteliach a blížil sa práve ku dverám svojho kollegu profesora Lampadiusa, keď videl tam sedieť mátohu na jednom stole, v starom šlafroku, na hlave s bielou nočnou čiapočkou, ktorú mátoha tak si natiahla na

hlavu, že jej len oči, nos, ústa a bradu bolo možno vidieť. Hofer sa natoľko začudoval, že zastal, meravo a pozorne hľadel na zjav, sotva veriac svojim očiam. Len po dlhšom váhaní vedel sa odhodlať ku tomu, aby išiel ďalej a vnišiel do izby Lampadiusa, zavrúc za sebou dvere. Spiaceho kollegu nezobudil, ale ostal v izbe za chvíľu, potom zase otvoril dvere a odišiel. Mátohu videl tam sedieť, kde pred chvíľou. Zdvihol lampáš a strašidlu posvietil do tváre. Ale v tom okamžení zmocnila sa ho taká nevysloviteľná bázeň a mdloba, že si za okamženie nebol vstave ruku zpät stiahnuť. Ba ruka od tohto času za viac mesiacov ho tak bolela, že ju nemohol upotrebiť.

V druhý deň Hofer rozpovedal svoje zkušenosti Ederovi, professorovi matematiky. Eder jako múdry človek chutne sa zasmial na tom a tvrdil, že si s Hoferom volaktory žiak spravil žart, alebo že sa mu to celé len prisnilo. Ale keď sa Hofer o tomto vôbec nechcel dať presvedčiť, Eder nabídnul Hoferovi, že ho v nasledujúcu noc odprevaďi a alebo odhalí páchateľa kúska, alebo presvedčí svojho kollegu o tom, že sa mu to celé len tak zdalo.

A skutočne v nasledujúcu noc spolu chodili po spalnách. Ale ako sa blížili ku izbe Lampadiusa, professor matematiky sa odrazu zarazil a zvolal!

— Hohó! Toto je Dorien!

Hofer nepovedal ani slova, len otvoril dvere a vošiel do izby. Keď vyšiel, mátohu našiel v tom istom položení, ako v predošlú noc. Eder tam stál s rukami na čele, s vyvalenými očami a s výrazom najväčšieho prekvapenia díval sa na zjav. Tvár mátohy bola bladá ako smrť a bradu mala ešte černejšiu, ako za živa. Ani jedon nemal smelosti oslovit ducha a bez slova utiahli sa do Hoferovej izby.

Ráno obidvaja rozpovedali, čo videli v noci a v nasledujúce noci ani ostatní professoria si neľahli v tej nádeji, že budú vidieť Dorienovho ducha. Ale sa zklamali v očakávaní, lebo nevideli nič. Eder o pol noci osobne dížal inšpekciu na chodbe, ale viac nevidel záhadného hosta a preto zvolal namrzený:

— všetko som urobil, aby som ešte raz videl mátohu; jestli chce volačo odo mňa, nech ma teda teraz už ona vyhľadá. Ja viac nebudem chodiť za ňou.

V jednu noc sa včeaššie zobudil v posteli. Že koľko bolo hodín, to nebolo možno vedieť, len toľko je isté že bolo medzi trefou na úsvite a šiestou hodínou ráno. Striasol sa, ako keby sa mu volakto bol dotkol pleca. Keď otvoril oči, pred ním stál Dorien v šlafroku a v bielej nočnej čiapočke. Tam stál medzi posteľou a skriňou, ktorá bola na dva kroky pri stene. Že ozaj ako ho mohol vidieť Eder, či pri svetle svojho nočného kahanca a či pri svetle mesiaca, o tom sa vôbec nič nevie a v historke je vôbec veľa takého, čo sa nedá vysvetliť. Dosť na tom, že sa Eder zdvihol v posteli a merave oprel oči na mátohu, ktorá asi za osem minút bola viditeľná a potom zmizla.

V nasledujúcu noc Eder sa tiež v tú istú hodinu

zobudil, ale teraz dvere skrine už počul prašfať, ako keby sa voláke ťažké telo bolo oprelo o ne. Mátoha sa znovu zjavila, ale teraz Eder takto zakričal na ňu:

— Prac sa odtiaľto, prekliaty duchu! Prečo ma chodíš búriť?

Na tieto slová mátoha potriasla hlavou, sopála ruky a pohla nohou. Eder vtedy odspieval niekoľko veršov nábožnej piesne, načo mátoha zmizla,

Potom za celý týždeň viac nič nemýlilo spánok profesora Edera, ale po uplynutí tohoto času nad ránom okolo tretej hodiny zas sa striasol a zobudil. Videl mátohu, ako vyšla zo skrine a oprela sa o posteľ. Tohoto už bolo viac, ako kľko profesor Eder mohol preniesť; vyskočil z postele, zahnal sa rukou proti mátohe, ktorá sa medzi tým zpät utiahla ku skrini a potom sa znovu zjavila. Eder teraz už spozoroval aj to, že duch — čo je veľmi charakteristické pre jednu opravdovú nemeckú mátohu — má v ústach fajku. Duch neurobil žiadon hrozivý posunok, ba práve naopak, priateľsky kývol hlavou Ederovi.

Teraz sa už aj Eder osmelil a riekol:

— Hádám si zanechal po sebe nezaplatenú dlžobu?

Vedelo sa totižto, že chudák Dorien mal niekoľko nepatrných dlžôb a Eder mu teda preto zaval túto otázku.

Pri týchto slovách duch sa utiahol, vzpriamril sa a dal taký znak, ako keby zvlášte chcel vyzvať pozornosť na to, čo chce povedať.

Eder opakoval otázku:

— Hádám si zanechal po sebe nezaplatenú dlžobu?

Tieň svoju priehľadnú ruku pretiahla si po ústach. Eder zazrel jej čiernu bradu na tvári bládej ako smrť a spytoval sa ďalej:

— Dlžný si snád holičovi?

Duch záporne kývol hlavou.

— Dlžný si snád za fajku a za dohán?

Duch bez toho, aby bol dal odpoveď, utiahol sa ku skrini a zmizol bez stopy.

(Dokončenie nasleduje.)

CHYRNIK.

Jeho eminencia kardinál knieža-primas, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch v sprievode radcu svätej stolice dr. Antona Lepold z Ostrihoma ku ďalšiemu pobytiiu minule odcestoval do Bajesu.

Z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 16. júla v artstettenskej krypte, za dušné spasenie zosnulého následníka trónu arcikniežata Franca Ferdinanda a jeho manželky, odbavoval requiem, pri ktorom assistoval mu Teodor Bussay a prítomní boli aj viacerí duchovní saleziáni a ich chovanci.

Z biskupstva spišského. Batizovský farár Edmund Schürger na riadnom zasadnutí Protilehového sväzku v Gyergyószentmiklósi v Sedmohradsku 12. júla držal

prednášku o alkohole. — Novovesský kaplán a katecheta Béla Jeney po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich a po dlhej chorobe 9. júla zomrel v Novej Vsi v 26. roku svojho života a v 4. roku svojho knazstva. Pochovali ho v Levoči.

Z biskupstva rožňavského. Rožňavský biskup Ludvik Balás, ktorý tak často napomáha na území svojej diecéze účinkujúce katolícke spolky a ústavy, znovu dal dôkaz svojej obetivosti, keď na domovú základinu rožňavského kat. tovaryšského spolku obetoval 500 korún. — Soišský kruh rim.-kat. učiteľského spolku rožňavskej diecéze v Zakarovciach držal svoje riadne zasaanutie. Udovia s pohoršením ohradzovali sa proti tomu pohybu budapeštianskych radikálnych a slobodnomurárskych učiteľov, ktorý má za cieľ: vyobcovanie náboženstva zo škôl, lebo ten pohyb napáda tie pevné základy, na ktorých vystavené je tisícročné Uhorsko a ponevác bez náboženstva ani predstaviť si nemožno opravdový mravný a vlastenecký život.

Chýry zo Spiša. V podolinskom katol. hlavnom gymnáziume piaristov v septembri otvorila ôsmu triedu a na konci školského roku vydržiavajú prvú zkušku zrelosti (matúra). — Kézmarsko-belanská železnica minulého roku mala príjmu 51.305 kor., čistý osov obnášal 19.543 kor.; cestovalo na nej 74.475 osôb. Zo železnice poprádskej doliny najslabšie ide belansko-podolinskej; príjmu mala 28.781 kor., čistý osov obnášal 8733 kor., cestovateľov mala 40.318; nákladný obchod bol omnoho väčší, ako predošlého roku, a síce z tej príčiny, že sa dovážalo veľa zemiakov. — V Gňazdoch sedem osôb onemocnelo na brušný týfus; príčina je zlá voda tamojších studní a že v mestečku niet kanalizácie. — Vo Vyšných Ružbachoch na šarlach zomrely dve deti; nákazlivá choroba už prestáva. — Vo Fridmane 9. júla brat tamojšieho farára Andrasovszkého, novokňaz košického biskupstva držal svoje primicie. — V Orzovjanoch 9. júla zhorely 4 domy. Medzi Tvarošnou a Vrbovom 28. júna zhorela pila — Na ceste medzi mestom Novou Vsou a Levočou automobil grófa Vidora Csákyho 9. júla na smrť zadlával 77-ročnú vdovu po Matejovi Kožíkovi. — Na Pustoveci neďaleko Richvaldu 9. júla v noci zabil medveď pri košari jedného lešnického vola. —

Búrka. Ponad gemerské obce Murányhosszúrét, Murányhuta a Sajószentkirály 20. júla pretiahla strašná búrka s ľadovcom.

Počet katolíkov vo všetkých čiastkach sveta obnáša teraz 401 millionov 687 tisíc 152, z tých pripáda na obrad latinský 294 mill. 66 tisíc 956, ostatní prináležia k iným obradom. V Ríme je 57 fár, 465 kostolov a káplník, 550 svetských, 890 reholníckych duchovných.

Podporovanie katolíckej tlače. V Chile v Južnej Amerike, nedávno zomrel senátor Jozef Tocomal a v svojom testamente na katolícku tlač poručil 600.000 dollárov.

Osudné kúpanie. Z Vrútok v stolici turčianskej oznamujú, že sa tamojší 17-ročný robotník Jozef Cislár počas kúpania utopil vo Váhu.

Pamiatka Srbmi zavraždeného následníka trónu Franca Ferdinanda. Cieľom zvečnenia pamiatky následníka trónu Franca Ferdinanda zavedená sbierka, ktorá sa v celej Bosne a Hercegovine započala hneď po útoku, už aj dosiaľ má pekný výsledok. Výbor, ktorý vedie sbierku, miesto útoku nie sochou, ako sa dosiaľ zamýšľalo, lež len pamätnou tabuľou chce označiť a väčšiu čiastku peňazí, ktoré sa sossbierajú, obráti na základiny pre ochranu dietok. S týmto v prvom rade berú do ohľadu intenciu zosnulého následníka trónu a jeho manželky, ktorí boli mocnými podporovateľmi každého, v záujme ochrany dietok zavedeného pohybu.

Novú štátnu nemocnicu pre chorých na oči v Žiline dňa 1. júla odovzdali jej povolaniu. Nemocnica zariadená je moderne so sto posteliami. Krem spoločných izieb pre nemocných sú aj osobité izby. Chudobných ráno od 8. do 10. hodiny zdarma liečia. Chorých prijímajú kedykoľvek vo dne. Chorých navštevovať dovolené je od 2. do 3. hodiny popoludní. Nemocného razom len dvaja smú navštíviť. Jedlo a nápoj do nemocnice doniesť je zakázané. Chorých liečia 2 lekári a opatrujú 4 mníšky. Táto nemocnica už od dávna bola veľmi potrebná.

Nová železnica na Horniakoch. Novú vicinálnu železnicu, ktorá vedie z Čace cez obce Trencsénrákó, Turzófalva, Hegyeshely Határújfalu po obec Trencsénmakó, dňa 8. júla odovzdali slávnostne jej povolaniu. Na slávnosti prítomní boli zastupitelia ministerstva obchodu, stolice trenčianskej, okolití farári, okr. slúžnovci, okolní notári, predstavenstvá obcí a obyvatelia okolia vo veľkom počte. Zastupiteľov vrchností ráno o pol 8. hodine pekne okrášlený osobitý vlak zaviezol zo Žiliny na Čacu, kde osobitý vlak v prítomnosti početného obecnstva posvätili, načo sa pohol do obce Trencsénmakó. Osobitý vlak na pekne ozdobených staniách všade čakal veľký zástup ľudu. Nová vicinálna železnica z národohospodárskeho ohľadu má veľkú významnosť.

Vlak srazil voz. Z Veľkých Topolčian sdelujú, že 15. júla ráno osobný vlak, ktorý odjachaľ z tamojšej stanice, pri rampe srazil jeden voz, na ktorom sedeli traja ľudia. Ľuďom sa na šťastie nič nestalo, ale kone zahynuli. Vyšetrovanie je zavedené.

Dieťa sa zadusilo cuclíkom. Z Turč. Sv. Martina sdelujú, že 2-týžňového synčeka trnovského obyvateľa Vladimira Straňu chovali cuclíkom. Ktorýsi deň dieťa nechali samotné s gumovým cuclíkom v ústach. Dieťaťko nevedelo si cuclík vyňať z úst a zadusilo sa.

Hrom zabil rožnú lichvu. Z Fenyőházy (st. lipt.) sdelujú, že na tamojšej holi Lopusnačka hrom zabil 11 kusov rožnej lichvy a 9 kusov poranil. Statok prislúchal liskovským a hrboltovským gazdom.

Najdlhší telefon na svete. Najdlhší telefon na svete pravda v Amerike chcú postaviť. Telefonové vodičko má byť vedené od New Yorku do Sanfranciska a v deň otvorenia medzinárodnej výstavy r. 1915. by ho mali odovzdať verejnej premávke. Dialka medzi dvoma mestami obnáša asi 6000 kilometrov. Teraz sa dá tele-

fonovať najďalej na 1690—1800 kilometrov. Medzi Parížom a Viedňou veľmi ťažko sa možno dohovoriť po telefone, ale medzi Parížom a Rímom, čo zodpovedá 1600 kilometrom a medzi Parížom a Madridom, čo zodpovedá 1400 kilometrom, celkom srozumiteľne sa možno shovárať po telefone. Telefonová čiara z New Yorku do Sanfranciska by teda viackrát bola dlhšia, než je najdlhšia telefonová čiara starého sveta. V Amerike medzi New-Yorkom a Coloradom už i dosiaľ podarilo sa telefonovať do dialky 4000 kilometrov, ale pravda prístrojmi technicky značne sdokonalenými.

Smrteľné nešťastie v Tatrách. Z Ótátrafüredu píše, že náčelník kancelárie jednej budapešianskej účastinnej spoločnosti Eugen Molnár ktorýsi deň na vrchú «Solisko» pri Štrbskom plese, keď bol na výlete, ztratil si cenný ďalekohľad. V nedeľu s vodičom išiel na štít hľadať ztratený ďalekohľad. Keď mrkalo, vodič prosil Molnára, aby sa vrátili, ale Molnár neposlúchol a ďalej hľadal ďalekohľad. Vo veľkej tme sa sklzol, spadol do priepasti a zabil sa. Molnárovo mŕtvolu odviezli do Štrby.

Internát pre študentov.

Mnohí rodičia hľadajú také školy, v ktorých by jeich deti kresťanské vynaučovanie a poriadné vychovávanie obsiahly. Takýmto podobným školám najlepšie zodpovedá kláštor školských bratov v Nyitrabajne, s ktorým je spojená elementárna škola so 6 triedami a polgárka so 4 triedami. Prošpekt pošle direkcia: Iskolatestvérek intézete, Nyitrabajna, Nagytapolcsány mellett.

Feller-ov

„Elsa-Fluid“

Istotne účinkujúci liečivý prostriedok proti všelijakým, následkom vlhkosti, prievanu alebo z prechladnutia povstávajúcim bolesťam, táto ochranná známka, ktorú tu ukazujeme, uvádza sa nie preto, aby robila zbytočnú reklamu, lež aby čitateľov chránila pred zmýlením s bezcennými napodobeninami.

Oceňujeme obsah tejto sklenice, lebo sme sa sami presvedčili o jeho výtečnom, bolesť utišujúcom, liečivom, dobročinnom účinku zvlášte pri reume a lámke, nervosite, pichaní, trhani, vytknutiach, influence, bolení rúk, nôh, hlavy, zubov, chrbta a križov, úsade, ochromení, unavenosti, slabosti očí atd. Jestli aj Vy chcete poznať jeho liečivý účinok, spýtajte sa lekára o upotrebu Fellerovho Fluidu, keď ku pr. ste znáčení, zachripnutí, zašľajmovaní alebo pri inakších nemociach.

Znamenite občerstvuje, oživuje, nervy a svaly posilňuje massirovanie a každodenné umývanie s Fellerovým «Elsa-Fluidom». Vskutku je hodné ustávania objednať ho na próbu, 12 malých alebo 6 dvojitych skleníc, alebo 2 špeciálne sklenice franko 5 korún.

Keď si pokazíme žalúdok, ztratíme apetít, zlý pocit alebo nevoľu objavíme alebo na zapečenie, krče, zdutie, tãmorrhoidy atd. trpíme upotrebuujeme s výsledkom Feller-ove prečisťujúce rebarbarové «Elsapilule», 6 škatuliek franko 4 koruny. Obidva výrobky dostať pravé, jedine u lekárnik E. V. Feller, Štubica, Kostolná-ulica 18 (Záhrebská stolica).

HOSPODÁRSTVO.

Krmenie ošípaných zemiakami a jačmenným šrotom.

Málo je takých gazdín, ktoré vedia, že jako treba rozumne a správne krmíť ošípané na masť zemiakami a šrotovaným jačmeňom. Zemiaky a jačmenný šrot sú práve také dobré krmivá, jako aj iné (k. pr. kukurica), len ich primerane treba dávať krmníkom. Mnohé gazdiny dávajú zemiaky a jačmenný šrot krmníkom, dávajú im ho riadne a na krmníku len nič nepribúda. Gazdiny obyčajne už tam spravia chybu, že krmenie začnú s veľa varenými zemiakmi a s málo šrotom, potom dávky zemiakov postupne znižujú a dávky jačmenného šrotu zväčšujú.

A toto je veru veľmi zlé pokračovanie! Krmník za 2—3 mesiace krmenia najlepšie tučnie, vtedy mu treba dávať najzázrivnejší pokrm! Keď neskoršie ztratí chuť ku žraniu. vtedy krmník menej žerie, čo je krmivo akékoľvek dobré.

Tento spôsob krmenia mnohí vyprobovali a zkusili, že krmníky pekne tučnely. Odporúčateľná je taká miešanina zemiakov a jačmenného šrotu, v ktorej sú dve krmivá v rovnakom množstve smiešané; dosť dobrá je aj taká miesanina, ktorá pozostáva z jednej čiastky jačmenného šrotu a z dvoch čiastok varených zemiakov. Miesanina nech má podobu pomýj, aby ju krmník dobre hltal, trochu ju posolme a denne dvakrát nakrmme ňou krmníka.

Krmník, ktorý váži asi 100 kilogrammov, je vstave sožraf 6 kilogrammov miešaniny alebo 3 kgr. šrotu a 3 kgr. zemiakov; alebo 2½ kgr. šrotu a 5 kgr. zemiakov a tak krmenie toľkoto vážiaceho kusa treba začať s polovicou spomenutého množstva miešaniny a dávky denne tak treba postupne zväčšovať, aby na celú dávku asi o tri týždne prišiel rad. Kto teda vie, že toľko treba dať denne 100 kilogrammov vážiaceho krmníkovi. ten si už ľahko môže vyrátať, že koľko má dávať ťažšiemu alebo ľahšiemu krmníkovi.

Dôležité je vedieť, že kým krmník veľkú dávku chutne zožerie, dotiaľ mu treba dávať veľkú dávku, akonáhle mu chuť k žraniu ubúda, v takom pomere treba aj dávky znižovať, ale miešanina má byť vždy taká, s jakou sme krmenie začali. Kto takto bude krmíť ošípané, bude mať radosť zo svojej práce, jačmeň a zemiaky nezmrhajú po daromnici, bo to, čo na krmenie ošípanej vynaloží, sa mu mnohonásobne vynahradí.

NESTLÉ'OVA
OSVĚDČENÁ DĚTSKÁ MOUČKA
ÚPLNÁ POTRAVA PRO KOJENCE.

Dávky na prábu a poučný sošitok o opaterę detí zdarma zasiela **HENRIK NESTLÉ**
 Wiedeň, I., Biberstrasse 26. D.

Felsó Csitár (nitr. stol.).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vysokoctený pán Redaktor! Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom Krestane.

S radošou dávam na vedomie ct. čitateľom Krestana, jak pekná slávnosť bola u nás 28. júna z príležitosti posviacky sochy božského srdca Pána Ježiša.

Posviacka začala sa po sv. omši v tunajšej kaplnke s pobožnosťou vzývania božského srdca Pána Ježiša. Ľud našej obce po sv. omši vo veľkom počte z kaplnky pochodom tiahol ku soche božského srdca Pána Ježiša a pripojila sa k nám aj processia nemčická. Posviacku previedol náš horlivý pán farár Ján Sellyey a prevelebný pán Konštantín Kniha, farár čermánsky, za všestrannej hlbokkej pozornosti povedal slávnostnú kázeň, v ktorej nám vysvetlil veľkú významnosť tejto sochy a vôbec úcty najsladšieho srdca Pána Ježiša. Do plaču sme boli pohnutí, ako zriedkavý tento rečník cirkevný ohnivými slovami vyzval nás všetkých, aby sme prvej neopustili toto miesto, kým nesložíme sľub, že cez celý náš život neustále ctíť, milovať a zveľobovať chceme najsladšie srdce Pána Ježiša. Po tejto kázni, ktorú nikdy nezabudneme, s processiou vrátili sme sa do kaplnky, kde slávnosť zakončili sme s chválospevom. Nech Boh živí a požehná v prvom rade nášho pána farára a nášho veľazaslúženého pána učiteľa Emila Pazmana, ktorí povzbudili nás ku postaveniu tejto sochy. Stála nás síce 1200 korún, s Božou pomocou ale sobieral ich náš chudobný, lež obetavý ľud. Odplat Bože tisícnásobne všetkým, čo svojimi halierami prispeli ku oslave najsladšieho srdca Pána Ježiša.

Jozef Ondrejka.

Zo Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Veľactený Pán Redaktor! Prosím o verejnenie tohoto mojho dopisu v našom milom «Krestane».

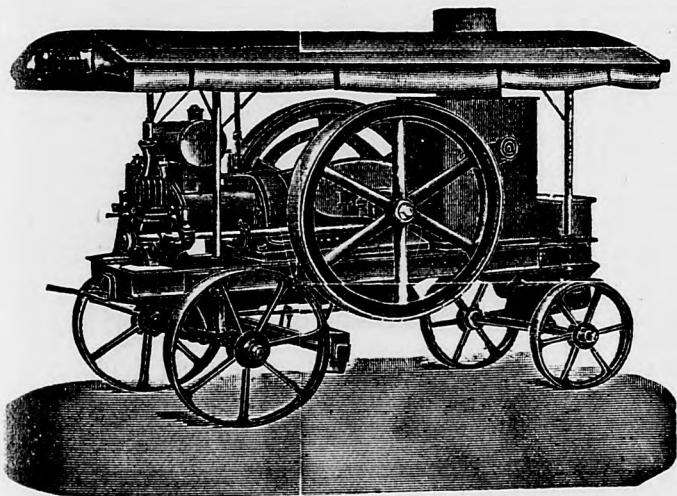
Stoličný výbor spišský 8. júla držal zasadnutie. V štvrtročnej zpráve podžupana nachádzame nasledujúce spomnutia hodné veci: V druhej štvrti tohoto roku vydali úradne 562 cestovných passov, teda o 160 viac, ako v tom istom čase minulého roku. Požiare byly: 5. apríla v Domaňovciach, 1. mája v Teplici, 8. júna v Pilhove a 11. júna v Belanských kúpeľoch (Barlangliget). Smrtných páľov v posledných troch mesiacoch bolo menej, ako obyčajne. Otrávil sa 1, hrom zabil 1, zastrelili sa 2, obesili sa 3, alkoholom otrávil sa 3, utopilo sa 5, náhlou a nenadálou smrťou zomrelo 8 ľudí. Hospodársky stav stolice polepšil sa v druhej štvrti tohoto roku a koncom júna ohľadom siatin nemali sa ešte čo žalovať gazdovia. Jarné siatiny sa dobre vyvinujú a značnejšie prírodné škody ich ešte nezastihly. Najslabšie sú pomerne jasenné žitá, ktoré zostaly riedke a preto napriek svojich dlhých klasov a dobrého zrastu najviac už len strednú úrodu sľubujú. Zemiaky sľubujú vôbec prajnú úrodu. Prvé konečiny sú slabé, lúky poskytnú veľa trávy. Na pastviskách lichva má dostatočnú

potravu. Nákazlivá slintavka a kulhavka zjavila sa v 13 obciach, ale už prestala. Ruža na ošipaných vystúpila v 23 obciach. Slezinný sneh vystúpil v jednej obci v 4 pádoch. Svrab u koní zbadali v jednej obci v 2 pádoch. Lichvací obchod bol dosť čulý a sprevádzaný bol bez prekážky. Assentírky začaly sa 21. apríla a skončily sa 3. júna. Zo 4861 vojopovinných na assentírku dostavilo sa len 1971, počet vzdialených obnáša teda 2890, odobrali 643. Na konci svojej zprávy spomenul podžupan tú ztratu, ktorá stihla stolicu násiedkom odumretia dr. Jána Vajdovského, farára vlachského. Dľa slov podžupana ztratila v ňom rim. katolícka cirkev svojho najvernejšieho syna, stoličný výbor svojho najstaršieho vynikajúceho úda, špišský dejepisný spolok ale svojho zásluhy plného podpredsedu.

Na tom zasadnutí previedli i voľbu predsedu sirotského súdu. Vyvolený bol 132 hlasmi dr. Ernest Ujfalussy, čestný hlavný stoličný notár; jeho protikandidát Koloman Páter, prísediaci sirotského súdu, dostal 31 hlasov. Na miesto Ujfalussyho jednohlasne vyvolený bol Georg Raisz a za stoličného podnotára Ladislav Legeza. *Stoličný výborník.*

Zlatou baňou je pre každého hospodára chov dobytky, keď svoj dobytok správne krmi. Aby dobytok mnoho žrať a všetko ľahko, rýchle a úplne stráviť mohol, musí sa do krmu pridávať Fellerov od dávna vyzkúšaný «Elsa» výživný prach pre dobytok. Po ňom krmný dobytok rýchle príberá na váhe, kravy dávajú v hojnosti dobré mlieko, sliepky dobre nesú aj v zime, koše sú zdravé a vytrvalé a je najlepším prostriedkom proti chorobám a moru. Tisíce hospodárov ho od rokov upotrebúva s dobrým výsledkom. Máme sa chrániť bezcenných prachov, ktoré nám vandrovní predavači ponúkajú a objednávajme priamo od lekárnik E. V. Feller, Stubica Kostolná-ul. 18. (Záhrebská stolica) 5 balíkov za K 5.—. Súčasne sa môže aj osvedčený «Elsa» prach proti hmyzu objednať a síce 1 škatuľu pribalene za 1 korunu.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 22. júla.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	---	---	---	kor.	26.85—27.75
» stolnobelohradská,	---	---	---	«	26.25—27.45
» peštianska,	---	---	---	«	26.75—27.80
Pšenica banátska	---	---	---	«	26.45—27.70
Raž prvotriedna	---	---	---	«	19.40—19.85
« druhotriedna	---	---	---	«	19.10—19.30
Jačmeň prvotriedny	---	---	---	«	15.45—16.00
Ovos prvotriedny	---	---	---	»	16.10—16.90
« druhotriedny	---	---	---	«	15.70—16.00
Kukurica	---	---	---	«	13.60—13.80
Otruby drobné	---	---	---	«	10.70—11.10

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	21.60	21.30	20.90	20.40	19.90	19.40	19.00
	č.	7	7½	8			
	K.	18.50	17.20	7.40			

Za 50 kilogrammov i s vracom.

Žalúdočné kvapky „Jágerská voda“

Nevyhnutelne potrebný domáci prostriedok proti nasledujúcim neuhom:

Nachuť k jedeniu, žalúdočné krče, závrat.

Upozorňujeme na pôvodnú svetlú fľašku, opatrenú s oloveným zátvorom s granátovým jablkom.

napínanie k dáveniu, zimnica, vetrové krče, rheuma, pakostnica a hlavybôľ.

Malá fľaška 50 h., stredná fľaška K 1.50, veľká f. K 3.— 12 malých fľašiek K 5.— 12 stredných fľašiek K 15.— 12 veľkých fľašiek K 28.— 6 veľkých f. K 15.—

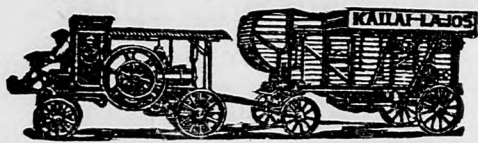
Ako 8 korunová menšiu zásielku nemožno odoslať.

K objednaníu v lekárni Milosrdných Eger (stol. Heves)

Ako 8 korunová menšiu zásielku nemožno odoslať.

Stroje pre hospodárstvo
parné, benzínové, motory, pluhy, sejačky, mlátačky, fukáry atď. dodá vám najlepšie a najdokonalejšie za miernu cenu, našská kreštianska firma:

F. Haša
továreň strojov hospodárskych k. sp.
Trnava (Nagyszombat)

Známo je vôbec

že len

Ludvika Kállai-ho

motorfabrika

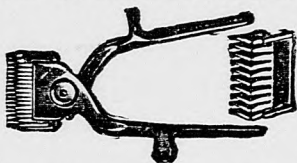
Budapest, VI., Gyár-utca 28,

pri úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motorlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne známých najlepších a najjednoduchších, pôvodných Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Opravný holičský stroj

k strihaniu vlasov

s pevnou strunou, pôvodný solingenský fabrikát k regulovaniu na 3, 7 a 10 mm. výšky s dvomi hrebenkami a s nahradnou strunou. — Cena I. čísla 5 K. II. čísla 5.50 K. Ku stroju II. čísla zdarma dár Solingen britvu k samoholeniu.

jestli objednávania ku mne pošle spolu s týmto ohlasom. Objednaná priama (8)

Hanns Konrád

veľkého tovaru obchod

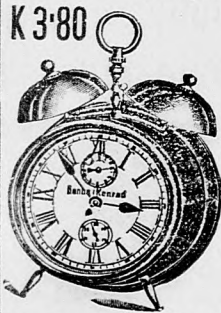
Budapest, 41/280., Rákóczi-ut 24. N. K.
Obrázkový hlavný cenník s 5000 vyobrazením zdarma.

Na predaj.

V obci Viszocsány, v bánovskom okrese slúžnovskom ležiaci môj majetok, pozostávajúci z 380 uhorských jochov úrodnej zeme, asi z 30 uh. jochov lúk a pasienkov, zo 100 uh. jochov hory predávam zo slobodnej ruky, v celosti alebo v čiastočných podieloch viacerým rodinám. Majetok možno prevziať po schránení tohorodnej úrody. Ďalšie vysvetlenie podáva majiteľ. Sprostredkovatelia sa odmieňajú. **Dr. Aladár Petrikovits, Nagytapolcsány.**

Prvého radu Anker budiček

s duplovaným zvonkom:

HANN S KONRÁD
osada prvej dielne hodin
Budapest, 41/280. Rákóczi-ut 24. N. K.

Hlavný cenník s 5000 vyobrazeniami zdarma.

Č. 42. v pekné polirovanom niklovom zatvore, vo výške 19 cm. Anker chodba, chodí v každom položení, so spoľahlivým, garantovaným strojom, s chodbou na vlas presnou, s hlasným zvonkom, následkom čoho vytvorené je zaspanie. — Kus po K 3.80. Č. 43. s číselníkom v noci osvetleným K 4.20. Pri každých hodinách 3-ročná záruka. Riziko vytvorené. Zamena dovolená alebo peniaze nazpät. K objednaníu s poštovou dobiereku alebo pri voprednom doposlaní peňazi. Rozposiela

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 80,

86, 42 K. — **Metove posteie.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perin aa'ebó 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 118 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtovujeme vo veľkosti dia vole. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobiereku. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachse, Lobes 134. pri Pilsen (Cechy).**

Umelecký ústav kostolného zariadenia.

Vlastné dórobý! **Karol Priner**, majiteľ knieža-primaciálnych dvor. zasielajúci obvodov: Brix a Anders, Zambach a Müller Budapest IV., Váci-u. 61. Viedeň IX., Maximilianplatz 3. Umelecký ústav kostolného zariadenia: Omšové rúcha, piuviále, baldachýny, úplné ornáty, kostolná bielizeň, alby, kamže, atď. Strieborný tovar kostolného náradia v jednoduchom a v najskvostnejšom vyhotovení, svietniky, kalichy, ciboria, pastoraie, kríže, kadidlá. Kostolné a spolkové zástavy, čipky a vyšívania umeleckého vystrojenia.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel

1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima pelbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele ľajnové 10 K.; najfajnejšie papierie z prs 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteie

z hustej tkniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 8 K, 8 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 18 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5.20 K, 5.70 K. 3podné periny z pevného vráčkovaného grátu 180 cm. dlhé, 118 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobiereku od 12 K počnúc franko. Výmena alebo navrátenie dovolené. Za nezopovedné navrátenie peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Cechy.)

Sklad: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 21.

Svietiaci kríž!

Keď pred 600 rokami rímský cisár Konštantín Veľký v rozhodnej veľkej bitke porazil pohanstvo a následkom toho po 300 ročnom mučedelníctve a utlačení zvíťazilo kresťanstvo, pred rozhodnou bitkou zjavil sa mu na oblohe skvelý kríž s nápisom: „**V tomto znaku zvíťazíš!**“ Nový vynález možným čini, že v bydle každého veriaceho kresťana svietiť môže kríž a na ňom skvef sa sväté telo Spasiteľa. Sväté telo Spasiteľa vyhotovené z metallu a vo dne je kosfovej barvy, kríž je obtiahnutý čiernym lesklým lakkom. Cena so zaobalením a s truhlicou, 34 centm. vysokého kríža 4.50 K; 50 cm. vysokého kríža 6.— kor. S poštovou dobiereku k objednaniu u vynálezca

Alexander Takács

Budapest, VII., Rákóczi-ut 24—26. sz.
Po celom svete platný patent. 28

Šijaci stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva **FRANZ BAUMGARTEN** Budapest, VII., Rózsa-u. 27. Telefon József 33—72.

„TOKIO“

KYNOŽENIE OTLAKOV so zázračným úspechom dávka 60 halierov. Dorába **Anton Tömöry, Cegléd.** K dostaniu v každej lepšej lekárni. Istotné vylicieenie.

S 3 večkami, srtiebornej barvy

bieleho kovu Roskopf-hodinky číslo 5016. s uhlastým večkom s kotvovým strojom, s pozlatenými ručičkami s rôznou umeleckou rezbou. Presnej hodby. Vifazstvo svajciarskeho priemyslu. S 3 ročnou zárukou. V páde tovar nesodpovie navráten peňazi. Riziko vytvorené. Rosposielanie s poštovou dobiereku. **Cena 5 korún.** Prvá svajciarska dielňa hodiniek. **Vývozná osada Jána Konrada v Budapešti, 41/280. Rákóczi-ut 24. N. K.**

Makulatura papier

(starých novin papier veľmi hodí sa k zaobaleníu bársjakých predmetov) metr. cent po 8 K k dostaniu u vydavateľstva.